

מדיניות הגירה / עמית ענו

מאות מסעונים לא יודעים אם הם עבריינים

הכננה של פליטים נגד גירושם, מול הקריה בתל אביב
צילום ניר כפרי

יש לגנש חודל העסקה חוקי, ייחודי לפליטים, שיוכלו לעבוד בישראל לפרק זמן של כשנה ללא כבילה למעסיק כזה או אחר

המדיניות הלא ברורה של התמשלה בענייני פליטים, אשר ברובם מועסקים בענף המסעדות, תכניסה את המסעונים למבוכ שנסוכו הם עשויים להיקלע לסחרור כלכלי ולפשיטת רגל

על ממשלת ישראל מוטלת חובה מור-סרית כלפי בעלי העסקים והפליטים לג-בש מדיניות הגירה ברורה וחד-משמעית. הרשויות צריכות להבהיר ולסלק את חוסר הבהירות כלפי המעסיקים, שאינם יודעים ואינם יכולים לדעת אם הם מעסיקים כדין או לא. בנוסף, יש לפעול יחד עם נציבות הפליטים של האו"ם, רשויות ההגירה הישראליות ונציגויות שונות של מדינות המוצא של הפליטים, ולגבש מודל העסקה חוקי, ייחודי לפליטים, לפרק זמן של כשנה, שבמהלכה יוכלו לעבוד באופן חוקי ללא כבילה למעסיק כזה או אחר. במהלך אותה שנה על המדינה ליצור לפליטים תמריץ לעזיבה מרצון את ישראל ולשלכם כחלק מכוח עבודה גלובלי, וזאת לאחר שרכשו בישראל מיומנות מקצועיות.

הכותב הוא שותף במשרד עורכי הדין קן תור & ענו

עד 104 אלף שקל. בנוסף, חשוף בית העסק גם להטלת קנס יומי מתמשך של 5,200 שקל עבור כל יום שבו הועסק העובד שלא כדין. מעבר לכך, במקרים שהמעסיק לא החזיק מסמכים כראוי או שלא המציא אישור רפואי כקבוע בחוק - יוגרל הקנס ויגיע לסכום של עד 104 אלף שקל. העובדים הזרים מועסקים בעיקר בת-פקידי מטבח וניקיון. ברבות הימים נוצרה מציאות של תלות בעובדים זולים וזמינים אלה, אשר חלקם נמצאים בישראל שנים בסטטוס של מבקש מקלט וטרם הוחלט לגבי המעמד שלהם. מלבד זאת, כפי שכתב ברו"ח, "היעדר טיפול מערכתית, פי"קוח לקוי על יחסי עבודה ואי מתן סיוע לנזקקים, גורמים לתופעות של אלימות, פשיעה, סחר בבני אדם, העסקה בתנאי עברות, כפייה וניצול של אוכלוסייה זו ובקרבה".

ענף המסעדות ובתי הקפה מור-ביל את רשימת הענפים החלשים והמסוכנים במשק. באחרונה אף דירגו מכלני חברת BDI את רמת הסיכון בענף בציון של 7.3 מתוך 10.

כיום, האיום הקיומי והמרכזי על הענף אינו קשור למצב הכלכלי או לאופנה מת-חלפת, אלא תולדה של התנהלות המדינה. מדיניות הגירה לא ברורה כלפי מבקשי המקלט, אשר ברובם מועסקים בענף המסעדות, מכניסה את המסעונים למבוכ שבסופו הם עשויים להיקלע לתוך סחרור כלכלי ולפשיטת רגל. אין הכוונה רק למסעדות האתניות, שכן רבים מבעלי העסקים בתחום מעסיקים עובדים זרים, חלקם הגדול מבקשי מקלט שגורלם אינו ברור בגלל חוסר עקביות של הממשלה בעניין. לפי דו"ח חדש של הכנסת שפור-

סם ביוני, במאי שהו בישראל יותר מ-24 אלף מסתננים, אשר 80% מהם מוגדרים "מבקשי מקלט" ואינם ברי גירוש. בעבר, מבקשי המקלט קיבלו היתר שהייה ואשרת עבודה שהונפקה להם, אך החל מ-2009 הפסיק משרד הפנים להנפיק אשרת עבודה למבקשי המקלט, והחל להנפיק אשרות המתירות שהייה בלבד. מדיניות זו הופכת את הפליטים לעבריינים ולמקבצי גרבות, ומעמידה את מעסיקהם כפני דילמה מור-סרית קשה.

ממה יתקיימו מבקשי המקלט שהחלו לעבוד בבתי עסק על בסיס אשרת עבודה, אך משרד הפנים לא האריך להם את האשרה?

מחד, משרד הפנים מערפל את תמונת המצב ולא מספק תשובה ברורה אם מבקשי המקלט שקיבלו בעבר היתר עבודה, יכולים להמשיך לעבוד על בסיסו, לאחר 2009. מאידך, רשות האוכלוסין מבצעת פעולות שמטרתן לאסור על מבקשי המקלט לעבוד, ומשרד התמ"ת הקצה 16 פקחים לאכיפת חוקי העבודה על כל אוכי-לוסיית העובדים הלא ישראלים. בנוסף, משרד המשפטים יידע בעבר את בעלי המסעדות ומבקשי המקלט שלא יינקטו נגדם צעדים כלשהם.

מציאות זו מעמידה את המסעונים בפני חוסר ודאות ואיום כלכלי ממשי כל עוד הם מעסיקים מבקשי מקלט, שכן מעי-ביר שמעסיק עובד זר ללא היתר עבודה צפוי לעונש מאסר של עד שנה או קנס של